

در رساله‌های مجاز امام صادق علیه السلام

المنطق

استقراء

جلسه ۱۳۵

استاد فرخی

تعریف استقراء:

بررسی پاره‌ای از جزئیات و استنباط حکم کلی از آنها.

اقسام استقراء:

۱. تام:

همه جزئیات مورد بررسی قرار می‌گیرند (این نوع استقراء مفید یقین است).

برخی گفته‌اند: این نوع استقراء به قیاس مقسم باز می‌گردد مانند: هرشکلی یا کروی است و یا

ضلع دار است. و هر شکل کروی متناهی است، و هر شکل ضلع داری متناهی است.

در نتیجه: هرشکلی متناهی است.

۲. ناقص:

بعضی از جزئیات مورد بررسی قرار گیرند (این نوع استقراء مفید ظن است نه یقین).

شبهه‌ی دشوار:

قیاس؛ رکن و پایه استدلالهای فلسفی است و اساس آن نیز استقراء است.

اکثر قواعد عامه دارای افراد نامحدود است و استقراء تام در آنها غالباً ممکن نمی‌باشد، پس اکثر

استقراءها نیز ناقص و مفید ظن هستند.

بنابراین لازم می‌آید که اکثر قواعدی که در تحصیل قیاس بر آنها تکیه می‌کنیم ظنی باشند؛ لذا

لازم می‌آید که غالب قیاسات - در علوم و فنون - ظنی باشند، درحالی که تاکنون چنین چیزی را

کسی ادعا نکرده است؟

حل شبهه:

امام صادق علیه السلام آنلان مدرسا

استقرا بر چند نوع است:

۱. استقراء مبتنی بر صرف مشاهده.

۲. استقرائی که علاوه بر مشاهده، مبتنی بر تعلیل نیز هست.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

۳. استقرائی که بر بدیعت عقل مبتنی است.

۴. استقرا بی که بر تماثل و تشابه کامل میان جزئیات مبتنی است.

پس با این تقسیمات روشن می شود که استقرا ناقص؛ فقط در مورد اول، یعنی صرف مشاهده

است که افاده یقین می کند.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv